

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 219. Quid præterea notandum sit circa detractionem & injurias contra famam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

riæ graves, quamvis non sint mortalia, aut nequidem peccata. 2. Nec videtur sufficere regula, quam dat *Mol.* d. 16. n. 5. quod illa sit materia gravis, pro qua alter mallet pati gravem læsionem in bonis fortunæ, nam homo nobilis sæpe mallet ferre jacturam ducati, quam pati levem aliquam confusionem vel irrisionem, uti rectè *Lugo* d. 14. n. 24. & ideo ipsemet *Mol.* d. 26. n. 4. recurrit ad regulam à nobis datam. 3. Injuria in fama potest esse gravis in ratione damni circa alia bona, quamvis sit levis ratione infamationis, si nempe ex illa quantumvis de se levi oriatur grave damnum in bonis fortunæ, corporis vel animæ, & tum est mortale alterius speciei. 4. Licet levis sit injuria, si quis internè judicet aliquem esse, v.g. adulterum, quando probabilia sunt indicia pro eo, quod sit, & etiam pro eo, quod non sit adulter, uti dictum n. 1180. tamen gravis foret injuria, si alteri diceret esse adulterum: disparitatem dat *Lugo* n. 22. quia qui externè dicit, non significat suam formidinem, nec infirmitatem, quâ assentitur, quam tamen habet, qui tantum internè judicat, ergo detractio illa externa est magis contra jus, quam assensus ille internus. Quod si externè significaret illam formidinem internam, dicendo probabile est esse adulterum, per se loquendo, non esset detractio gravis, attamen secundum limitationem n. 1207. dandam.

2196 Q. 219. Quid præterea notandum sit circa detractio-
nem & injurias contra famam. R. Seqq. §. 1. Detractio
fieri potest verbis, signis, factis: fit autem præcipuè
his 8. modis, uti notat *Lugo* d. 14. n. 35. 1. Imponen-
do falsum. 2. Publicum augendo. 3. Occultum re-
velando. 4. Sinistrè interpretando bona 5. Negan-
do laudabiliter facta. 6. Imminuendo merita. 7. Si-
lendo, ubi silentiū æquivalet confessioni defectus
alieni.

alieni. 8. Ita frigidè laudando, ut potiùs vergat in contemptum. Hos modos *7lls*: t: 4: d: 3: n: 101. complexus est his verbis,

*Imponens, augens, manifestans, in mala vertens,
Qui negat, aut minuit, reticet, laudatque remisè.*

Quandoque fit detractione etiam per fictum dolorem, uti dicitur *l*: 5: n: 306. Quandoque detractioni accedit malitia susurrationis, quâ dirimitur amicitia & pax inter aliquos, quæ malitia, propter oppositionem cum Charitate & pace, specie distinguitur à malitia injustitiæ.

§. 2. Probabilius est contra *Caj.* & alios apud *Less.* 1197 *l*: 2: c: 11: n: 88. (quorum sententiam probabilè esse dicunt *Dia.* & *Dicast.* de restit. d. 12. n: 133.) quòd possit esse mortale etiam apud unicum detrahere, quamvis hic fit vir prudens, qui rem ulteriùs non promulgabit, ita cum aliis *7lls*: n: 105. Rationem dat *Busenb.* quia hoc est plùs quàm iudicium temerariù, nam per hoc tantùm tollitur fama formalis seu actuale iudiciù de bono alterius, per detractionem autè tollitur etiã radicalis, & iudiciù quasi habituale, diximus autem n: 1178. cum comuni, iudicium temerariù posse esse mortale. *Nec obstat*, quòd comunitè respondent cum *Tamb.* in Dec: *l*: 9: c: 1: n: 4, per iudicium temerariù quasi imponi falsù crimen, quod omnes apprehendunt ut grave, sed detractionem fieri in vero crimine, uti supponitur, nam hoc dato, inde tantùm sequitur iudiciù temerarium esse majorem injuriam in modo injuriandi, non autem in ratione damni, deinde adhuc quis meritò est graviter invitus etiam verum crimen suum revelari alteri, uti colligitur ex difficultate, quam homo ordinariè habet, ut grave crimen suum etiam soli Confessario manifestet, quamvis sciat hoc necessarium esse ad obtinendam à Deo veniam.

§. 3.

- 1198 §. 3. Est detractio, revelare occultum defectum illius, qui communiter habetur, v.g. doctus vel nobilis, quamvis talis non sit; quia per communem existimationem acquisivit jus ad talem famam: notat tamen *Mol. d. 26. n. 5.* si de illo, qui habet majorem famam, quam par sit, proferatur judicium verum ex iis, quæ apparent, non detegendo crimē vel vitiū occultum, nullam esse injuriā vel peccatū, dummodo absit odiū, invidia & prava alia intentio.
- 1199 §. 4. Est detractio revelare crimen emendatum, nisi adsit periculum relapsūs, qui per hoc impediri possit, vel alia justa causa excuset, uti pluribus ostēdunt *Lugo in resp. mor. l. 4. dub. 46. Sanch. in Dec. l. 6. c. 18. n. 40. & 60. Mendo d. 1. à n. 200. Ovied. de Charit. contr. 11. p. 10. §. 12.* ubi rectē probat Religiosum quemcunq; etiam in Societate JESU, fore detractorem, si tale crimen ad Superiorem deferat.
- 1200 §. 5. Si publicetur crimen, quod nihilominus per alios erat brevī justē publicandū, non est mortale; si autem erat injustē publicandum, est mortale, & tenetur compensare damna, qui prior publicat, sicuti graviter peccat, & secundū dicta n. 49. tenetur restituere, qui prior domum incendit, pravi-dens nihilominus injustē accendendam ab aliis, quia solus prævenit per injustum actum, ex quo efficaciter sequitur damnum.
- 1201 §. 6. Est gravis detractio dicere de muliere Galla, Itala aut Hispana, quòd sit bibax, quia apud eos populos habetur hoc pro magno probro: idem dicere in Germania de Matronis primæ vel mediæ fortis etiam est grave, sed dicere de plebæa & infimæ fortis muliercula, non esse grave docet *Gob. in Quin. t. 5. c. 43. n. 47.*
- 1202 §. 7. Non est detractio dicere de aliquo, quòd sit scrupulosus, si significetur & audientes intelligant, quòd

quòd sit timorata conscientia, quæ formidet omne peccatum, aut quæ habeat sollicitudinem ac curam pro officio vel obligatione accuratè explenda. E contra si per scrupulositatem intelligatur, uti intelligi solet, inanis apprehensio peccati, & inde orta anxietas in agendis, communiter est detractio gravis, si dicatur de homine magnæ authoritatis, vel de tali, qui habet aut habere debet famam boni iudicii & prudentiæ, quia per hoc significatur defectus iudicii naturalis & prudentiæ, quod utiq; merito graviter displicet tali personæ, causatque sæpissime etiam damna, vel temporalia vel saltem spiritualia, etiam apud alios, qui diffidentiam habebunt erga illum. Estq; circa hoc ea libertas huius sæculi, ut qui accuratè facere vult, quod debet, vix effugiat nomen scrupulosi. De cætero, dicere juvenem vel hominem indoctum esse scrupulosum, communiter non erit detractio, saltem gravis.

§. 8. Si de aliquo dicatur, quòd laboret morbo gallico, *Nav.* negat esse mortale, quia morbus ille etiam aliunde contrahitur, quàm ex actibus venereis, sed probabilius est cum *Bonac.* esse communiter mortale, nisi addatur causa alia credibilis, ex qua ortus sit morbus, v. g. quòd dormierit in lecto infecto. Ratio est, quia cum hic morbus ordinariè nascatur ex vitio carnis vel congressu meretricio, erit mortale asserere de illo, de quo mortale esset asserere fornicationem. 1203

§. 9. Fieri potest, ut infamare in eodem genere, sit mortale, v. g. dicere de viro honesto, quòd secundam vice sit fornicatus, quia potuit censerì primam vice fecisse ex occasione extraordinaria, fragilitate, passione; sed quando dicitur repetivisse, facile iudicabitur absolutè impurus: regula itaque generalis est, videre, an nova inde sequatur infamia vel damnum. 1204

§. 10.

- 1205 §. 10. Detrahere in re gravi cum animo statim efficaciter revocandi non est mortale, quia proximus non potest esse graviter invitus, si per tantillum tempus careat famâ suâ apud alios, ita cum aliis *Lugo* n. 13.
- 1206 §. 11. Non est mortale, si de homine ignoto, v. g. larvato, quem nec tu nec alii agnoscent, dicas aliquid etiam grave, uti in simili ostensum est n. 1187. de iudicio temerario.
- 1207 §. 12. Si quis referat audita ut audita, scilicet dubitanter & absque asseveratione, si sit quid grave, *Sot.* absolutè affirmat, *Caj. Nav. & Gob.* in *Clyp.* n. 273. absolutè negant peccari mortaliter; sed alii probabiliùs distinguunt cum *Dicast.* dub. 4. nam si audientes ex levitate vel malitia sunt credituri, aut tanquam indubitatum divulgaturi, est mortale, quia sic injustè causatur gravis infamia proximo; si autem non aliter credituri sunt vel divulgaturi, quàm audiant, ordinariè erit veniale tantùm, quia fama absolutè non tollitur, sed tantùm quasi semiplenè, uti per dubium, suspicionem vel opinionem temerariam.
- 1208 §. 13. Si tot defectus, etiã leves, ejusdem hominis reveles apud eundem, ut tandem notabiliter imminuatur existimatio, peccas graviter, uti rectè *Lugo* d. 16: n. 46. *Burgh:* cent: 2: cas: 87. neque opus est fieri intra breve tempus, uti vult *Steph:* t: 4: d: 4: n: 6. nam collecti in memoria illius, apud quem detrahitur, habent eundem effectum, sive intra breve sive intra longum tempus dicantur. Si tamen fiat apud diversos, qui non comunicabunt, non unientur in ordine ad causandum damnum grave in fama, unde erunt tantùm venialia. Addit rectè *Lugo* n. 52. si de diversis parva dicas, non unientur in ordine ad constituendum mortale, nisi per hoc graviter

viter diffametur tota communitas; neque simile est de parvis furtis respectu plurium, nam in his merito communitas est graviter invita, eò quòd furta ob utilitatem & lucrum magis alliciant, sicque faciliùs singulis immineret periculum gravis damni, ideòq; hæc debuerunt graviter prohiberi. Denique addit *Lugo* n. 62. fieri posse, ut quis dicens leve quid de aliquo jam antecederet ab aliis sæpe leviter infamato, peccet graviter, si per ultimam suam detractionem addat hoc, quod requirebatur ad lædendam graviter existimationem illius: unde non habet se sicut ille, qui ultimò furatur aliquid leve illi, cui alii multi antè erant furati levia, sed habet se, sicut ille, qui alicui per multa levia vulnera sauciato addit leve vulnus, quo cum aliis conjuncto ipse occiditur.

§. 14. Si quis graviter fit injuriatus, & ideo 1209
quasi non potens se cohibere prorumpat in publicas querimonias, per quas manifestetur injuria, & sic infametur ille, qui injuriam intulit, aliqui apud *Dian.* p. 3. t. 5. R. 32. dicunt eum non statim esse damnandum mortalis, quia videtur esse supra humanam imbecillitatem tum tacere, debetque sibi alter imputare, quòd coegerit ad tale lenimentum doloris: sed merito contradicunt alii cum *Steph.* n. 11. quamvis enim probabile sit, quòd ob rationem datam possit apud unum taciturnum effundere suum dolorem, id enim videtur esse naturale ejus lenimentum, tamen nimis longè prorumpit dolor, si publicè manifestando quærat solatium apud tam multos, cum tanto præjudicio famæ alienæ; imò aliqui merito suspectum habent, quòd propter solatium possit etiam uni dici aliquid redundans in infamiam alterius, quia facile fieret abusus; & si non liceat furari pro solatio suæ gravis
mise-

miseriæ, cur licebit detrahere pro solatio doloris? præsertim cùm infamia aliena non sit ex natura sua ita ordinata ad solatium doloris, uti bona aliena ad solatium miseræ.

1210 §. 15. Si quis detrahat damnato, v.g. Judæ, aliqui dicunt non esse peccatum, quia homo mortuus non est, ergo non habet jus ad famam, uti nec homo tantùm possibilis: sed ratio ista nulla est, quamvis enim homo mortuus non sit actu homo, tamen actu habet animam, (quod non est de homine purè possibili) in qua anima ejusque voluntate residet dominium & jus famæ. Addit *Haun.* damnatos non esse capaces utilitatis, consequenter nec juris, cùm jus ad illam ordinetur: sed nec ista ratio tenet, nam sunt capaces negationis majorum tormentorum, uti statim dicitur, ergo & utilitatis: hinc *Mald. Mol.* & idem *Haun.* pro hac sententia dant istam rationem, quòd damnati jam sint hostes Dei & hominum, nec sint amplius proximi, utpote omnino deordinati à fine ultimo, ergo non est dicendum, quòd Deus vel natura eis affistat vel faveat in ordine ad conservandum illis jus aliquod, quo nos gravent, ne eis famam detrahamus. E contrà *Bonac.* & alii cum *Lugo d. 14. n. 46.* probabiliùs dicunt peccari, nam adhuc hoc sensu sunt proximi, quòd sint conjuncti in natura; deinde certum est illos habere adhuc aliqua jura, v.g. ut pro levi mendacio non infligatur major pœna, quàm mereatur mendacium, ut nos non velimus illis majorem pœnam, quàm Dei judicio sit constituta &c. Præterea peccatores sunt hostes Dei & averfi à fine ultimo, & tamen habent jus famæ, ex hoc autem quòd damnati sint perpetuò averfi, non sequitur esse exutos omni jure naturali: rectè tamen notant *Petsch. q. 5. a. 2. q. 2. &*

He-

Herinx de Justit. d. 7. n. 28. detrahentem fortè posse per hoc excusari, quòd damnati non curent famam suam.

§. 16. Si reus legitimè interrogatus neget verum crimen, & ideo infamia redundet in accusatorem, *Caj. Mol.* aliique apud *Dian. p. 3. t. 5. R. 30.* dicunt huic fieri injuriam, quia negando crimen implicitè dicit eos falsò & calumniosè accusare, ergo est causa injusta illius infamiæ. E contra *Faber & Dian. supra, Lugo d. 15. n. 14. Dicast. n. 291. Haun. n. 556. Spor. t. 5. c. 4. n. 98.* probabilius negant, quia reus non tenetur ex justitia fateri crimen, multò minùs juvare accusatorem, vel contra seipsum agere, ergo negando, donec probetur, non est causa positiva, sed tantùm permissiva illius infamiæ. 1211

§. 17. Si Titius per mendacium infamavit Cajum, & ego possim sine incommodo salvare famam Caji manifestando mendacium Titii, non detraho, si manifestem, quia Caju retinet jus ad famam, & isti juri conservando licitè cooperor: imò *Lugo d. 10. à n. 212.* docet me ex charitate ad hoc teneri, sicut si possem sine incommodo, tenerer tibi manifestare furem, ne rem tuam pergat injustè retinere: Vide tamen dicta l. 2. n. 219. 1212

Quod *Busenb.* in fine dicit de illo, qui sibi falsum crimen imponit, ob quod morte plectetur, quòd nempe non peccet graviter, nec censeatur seipsum occidere, de hoc recurret mentio L. 4. n. 1523.

Q. 220. An sit licitum repercutere in fama vel honore, id est, infamare vel inhonorare eum, à quo quis injustè infamatus vel inhonoratus est. *Bz. §. 1. Com-* 1213